

הרעיון האמריקני שעלול לטלטל את היחסים עם ישראל

written by פרופ' זכי שלום | 07.07.2026

בחודשים האחרונים הופיעו ידיעות שלפיהן ארצות הברית בוחנת אפשרות להעביר חלק ממתקניה, תשתיותיה או מערכי הפיקוד שלה במזרח התיכון מערבה, ובכלל זה גם לישראל. הרקע לכך הוא הפגיעות הגוברת של בסיסים אמריקניים במפרץ לטילים, כטב"מים ואיומים איראניים.

במשך עשרות שנים בנתה ארצות הברית את עוצמתה באזור סביב רשת בסיסים רחבה במפרץ ובסביבתו. נוכחות משמעותית של ארצות הברית קיימת בבחריין ובקטא; נוכחות מצומצמת יותר קיימת בכווייט, איחוד האמירויות, סעודיה וירדן. מערך זה אפשר לושינגטון להיות קרובה לאיראן, לעיראק, לנתיבי האנרגיה ולמוקדי המשבר. אולם מה שהיה בעבר יתרון [?] הקרבה לזירה [?] הפך בעידן הטילים המדויקים והכטב"מים גם לנקודת תורפה.

מבחינת ארצות הברית, לישראל יש כמה יתרונות בולטים: מדינה מערבית מפותחת, עם תשתיות תחבורה, תקשורת, רפואה, תעשייה וטכנולוגיה ברמה גבוהה; מדינה שמחזיקה מערכת הגנה אווירית רב שכבתית מן המתקדמות בעולם; שותפה מודיעינית, טכנולוגית ומבצעית קרובה במיוחד; ובניגוד לחלק ממדינות המפרץ, שבהן הנוכחות האמריקנית רגישה מבחינה ציבורית, בישראל היא עשויה לזכות באהדה רחבה.

מעבר לכך, בסיסים במפרץ מחייבים את וושינגטון להתחשב בדעת קהל מקומית, באילוצי משטרים מלוכניים ובמערכות יחסים מורכבות עם מדינות המקיימות לעיתים גם קשרים עם סין, רוסיה או איראן. ישראל, לעומת זאת, היא בעלת ברית גלויה, יציבה ומזוהה הרבה יותר עם המחנה האמריקני. העברת חלק מן היכולות אליה עשויה להיראות בעיני הממשל כדרך לצמצם סיכונים פוליטיים ואסטרטגיים הכרוכים בהסתמכות רחבה מדי על מדינות המפרץ.

בצד החסרונות צריכה ארצות הברית לקחת בחשבון שבנות בריתה באזור עלולות לראות במהלך כזה סימן לכך שארצות הברית מעבירה את מרכז הכובד שלה לישראל ומפחיתה את מחויבותה כלפיהן. יש בכך סיכון למערך הבריתות האזורי שוושינגטון בנתה במשך שנים. מדינות ערב אולי אינן תמיד נוחות לארצות הברית, אך הן מעניקות לה עומק גיאוגרפי, גישה לנמלים ולשדות תעופה, ונוכחות בקרבת הזירות שבהן היא מבקשת להשפיע.

מבחינת ישראל, היתרונות נראים מרשימים. נוכחות אמריקנית גדולה יותר עשויה לחזק את ההרתעה: אויבי ישראל יצטרכו להביא בחשבון שפגיעה בישראל עלולה להיות גם פגיעה בכוחות אמריקניים. מבחינה כלכלית, מהלך כזה עשוי להזרים מיליארדים למשק הישראלי וליצור מקומות עבודה חדשים. מבחינה ביטחונית-טכנולוגית, נוכחות אמריקנית קבועה יכולה להעמיק

עוד יותר את שיתוף הפעולה בהגנה אווירית, מודיעין, סייבר, חלל, מלאים ותחמושת.

אבל לצד היתרונות קיימים חסרונות כבדים. הראשון הוא פגיעה אפשרית בחופש הפעולה הישראלי. נוכחות משמעותית של כוחות אמריקניים בישראל תעצים את יכולת הממשל, במיוחד תחת ממשל פחות אוהד מהקיים, לתבוע מישראל רישון צבאי במצבי מתיחות. ושינגטון תוכל לטעון שכל פעולה ישראלית נגד איראן, לבנון או סוריה עלולה לסכן חיילים אמריקנים המוצבים בישראל. הסיכון לישראל יגבר עוד יותר אם ארצות הברית תמצא את עצמה בעתיד בעימות עם מעצמות כמו סין ורוסיה.

לכך מצטרפת מגמה פוליטית חשובה בתוך ארצות הברית עצמה. בשנים האחרונות מתחזקת הביקורת, הן בקרב חלקים בימין הרדיקלי והבדלני והן בקרב חלקים מן השמאל הדמוקרטי, שלפיה ישראל נהנית מהשפעה רבה מדי על מדיניות החוץ האמריקנית ועלולה לגרור את ארצות הברית לעימותים שאינם משרתים אינטרס אמריקני ישיר. נוכחות צבאית אמריקנית גדולה בישראל עלולה להזין טענות כאלה. היא עשויה להיתפס לא רק כהעמקת הברית, אלא כהוכחה לכך שארצות הברית קושרת את עצמה יתר על המידה לסדר היום הביטחוני של ישראל. מבחינת ישראל, זהו סיכון תדמיתי ופוליטי שאסור לזלזל בו.

על רקע זה יש משמעות מיוחדת גם לביקורו הקרוב של נתניהו בארצות הברית ולפגישותיו עם הנשיא, בכירי הממשל וגורמים בקונגרס. סוגיה כזאת אינה מסוג הנושאים שאפשר לסגור בשיחות טלפון או בהצהרות כלליות. היא מחייבת בירור עמוק של עמדת הממשל, הלכי הרוח בקונגרס, עמדת הפנטגון, והרגישות הציבורית הגוברת בארצות הברית ביחס למחויבויות צבאיות חדשות במזרח התיכון.

לכן המסקנה המאוזנת היא שהעברת חלק מן המערך האמריקני לישראל איננה רעיון מופרך, אך גם איננה פתרון קסם. ישראל יכולה להיות מרכיב חשוב במודל חדש של פיזור, הקשחה והגנה על הנוכחות האמריקנית באזור. עם זאת, עצם קיומה של נוכחות אמריקנית גדולה וקבועה בישראל הוא עניין אסטרטגי כבד משקל: הוא עשוי לחזק את ההרתעה ואת ביטחון ישראל, אך גם לצמצם את חופש הפעולה שלה, להעמיק את תלותה הפיזית והמבצעית בארצות הברית, ולהחריף ביקורת אמריקנית פנימית על הקשר עם ישראל.

להערכתנו, הפתרון הנכון יותר הוא מודל היברידי: חלק מן היכולות האמריקניות תעבורנה לישראל, המשך נוכחות של צבא ארצות הברית במפרץ, ושמירה על איזון בין הרתעה, גמישות מבצעית, יחסים עם מדינות ערב, ריבונות ישראלית וחופש הפעולה של ישראל.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 7 ביולי, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.